

Program Narodowego Centrum Badań i Rozwoju

Patent Plus

Program Patent Plus Narodowego Centrum Badań i Rozwoju jest programem mającym na celu wsparcie finansowe naukowców, jednostek naukowych oraz przedsiębiorców w procesie ubiegania się o europejską oraz międzynarodową ochronę patentową dla uzyskanych przez nich wyników badań naukowych lub prac rozwojowych (dalej: B+R). Program został ustanowiony na podstawie art. 30 ust. 1 pkt 1 Ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju.

Głównym celem Programu jest zwiększenie poziomu ochrony praw własności przemysłowej powstałych w polskich organizacjach badawczych (jednostki naukowe) lub powstałych poprzez wspólne działania polskich organizacji badawczych i przedsiębiorców. Program będzie wdrażany w oparciu o konkursy na dofinansowanie projektów dotyczących uzyskania poza granicami Polski ochrony patentowej wynalazków opracowanych na podstawie wyników badań naukowych i prac rozwojowych zrealizowanych przez Wnioskodawców.

Diagnoza sytuacji w obszarze nauki i gospodarki objętych Programem.

Obecnie naukowcy jak i jednostki naukowe rzadko podejmują działania związane z ochroną własności intelektualnej jaką jest ochrona patentowa. Podyktowane jest to przede wszystkim brakiem świadomości na temat korzyści, jakie wynikają z opatentowania wyników B+R, jak również brakiem zaufania do potencjalnych partnerów gospodarczych i obawą przed utratą przewagi konkurencyjnej poprzez ujawnienie zbyt wielu informacji dotyczących prowadzonych badań. Istotnym czynnikiem są także koszty uzyskania ochrony patentowej, zwykle postrzegane jako nieakceptowalnie wysokie.

Rozwój rynku wymaga pełnego wykorzystania ochrony prawnej, możliwej do uzyskania w przypadku wyników B+R mających wartość komercyjną, w tym korzystania z ochrony, jaką daje zgłoszenie patentowe. Zarówno prawo polskie, europejskie jak i międzynarodowe zapewniają możliwość takiej ochrony, jednak jest ona zbyt rzadko stosowana przez podmioty działające w Polsce. Przeprowadzone analizy wskazują, iż niski wskaźnik liczby zgłoszeń o ochronę patentową na szczeblu krajowym i międzynarodowym wynika z wysokich kosztów procedury związanej ze zgłoszeniem patentowym jak i obowiązkowym zgłoszeniem wniosku o udzielną ochronę patentową w języku urzędowym Europejskiego Urzędu Patentowego (języki: angielski, niemiecki, francuski), bądź języku urzędowym wraz z tłumaczeniem.

Globalizacja badań i działalności gospodarczej powoduje, iż niezbędne jest uzyskanie ochrony prawa do wynalazków przed nieuprawnionym wykorzystywaniem w szerszym zakresie, tj. poprzez rozszerzenie ochrony własności intelektualnej poza terytorium RP.

Przyznanie patentu jest procesem, który skutecznie przebywa jedynie część wniosków. Choć sam fakt udzielenia patentu nie świadczy jeszcze o wartości użytkowej chronionego rozwiązania, to oznacza, że spełnia ono istotne kryteria formalne, które pozwalają ocenić go m.in. jako nowatorski. Wysoki odsetek akceptowanych wniosków patentowych w rozwiniętych gospodarkach świadczy też o sprawności naukowców i przedsiębiorców w publikowaniu wyników badań.

W Polsce w 2005 r. akceptowany był jedynie jeden na sto polskich wniosków patentowych składanych do Europejskiego Urzędu Patentowego (EPO) lub Amerykańskiego Urzędu Patentowego (USPTO) (pod tym względem wypadamy podobnie jak Rosja czy Chiny), podczas gdy w przypadku Węgier – jeden na dwadzieścia wniosków, a w przypadku Danii mniej więcej co trzeci wniosek patentowy doczekał się akceptacji.¹ W latach 2005-2011 liczba polskich zgłoszeń patentowych w EPO stopniowo się zwiększała (wzrosła ze 146 w 2005 r. do 404 w 2011r), ale nadal statystyki EPO wykazują, że skuteczność Polski w uzyskiwaniu patentów poza granicami kraju (11%) jest dużo niższa zarówno w porównaniu z Niemcami (40,9%), Francją (39, 6%) Szwecją (32,5%), jak też Czechami (23%).² .

Zgodnie z projektem Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki na lata 2011-2020 istotnym kierunkiem działań w ramach celu 2 *Stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy* jest podniesienie poziomu i efektywności nauki w Polsce poprzez wzmocnienie jej powiązań z gospodarką oraz wzrost międzynarodowej konkurencyjności. Działania rekomendowane w ramach poddziałania: 2.1.2. *Rozwój międzynarodowej współpracy naukowej i edukacyjnej* obejmują :

- wsparcie dla krajowych podmiotów zgłaszających wynalazki, wzory użytkowe lub wzory przemysłowe w celu uzyskania ochrony poza granicami Polski;
- wsparcie w wykorzystaniu światowych zasobów obcojęzycznej informacji patentowej.

Strategia patentowania budowana jest poprzez analizy i decyzje, które na każdym etapie muszą brać pod uwagę wiele czynników. Stosowana przez polskie jednostki naukowe ochrona patentowa jest zazwyczaj zbyt wąska i ograniczona w większości jednostek naukowych do ochrony krajowej. Analiza obecnego stanu ochrony patentowej na uczelniach wykazała, iż konkurencyjność polskich wynalazków na scenie światowej jest bardzo niska. Obecnie około 96% zgłoszeń to zgłoszenia krajowe niecieszące się zainteresowaniem międzynarodowych koncernów, mających silną pozycję rynkową pozwalającą na komercjalizację wyników uzyskiwanych w

¹Polska 2030 Wyzwania Rozwojowe

² Obliczenia własne – źródło danych: :www.epo.org

publicznych jednostkach badawczych. W polskich uczelniach patenty międzynarodowe stanowią średnio tylko 4 %, podczas gdy na przykład we Francji 58 %. Istotne jest zatem podjęcie działań zmierzających do wsparcia komercjalizacji poprzez ochronę praw do wynalazków.

W strategii patentowania ważne jest aby patentować odpowiedni przedmiot ochrony, w odpowiednim czasie i w odpowiednim miejscu. Przeszkodą w dokonywaniu zgłoszeń patentowych są jednak związane z tym nakłady finansowe. Przykładowo wstępne koszty zgłoszenia krajowego i międzynarodowego w trybie PCT (*ang. Patent Cooperation Treaty*) wynoszą około 19-30 tys. zł. Na sumę tę składają się opłaty związane z przygotowaniem zgłoszenia, tłumaczeniem tekstu na język angielski, złożeniem zgłoszenia, opłatą za poszukiwanie, opłatą za przekazanie i dokument pierwszeństwa oraz za badania wstępne i wynajęcie kancelarii patentowej. Jeśli zgłoszenie wchodzi w dalsze fazy postępowania, koszty wzrastają, a po udzieleniu patentu należy uiszczać okresowe opłaty ochronne. W sumie, jak wynika z badań Europejskiego Urzędu Patentowego, koszty uzyskania i utrzymania ochrony przez 10 lat w 10 krajach europejskich wynoszą 57 tys. euro. Większość uczelni patentuje głównie w Polsce z powodu braku środków finansowych na europejskie i międzynarodowe zgłoszenia, w przypadku których opłaty kilkukrotnie przewyższają opłaty obowiązujące w polskim Urzędzie Patentowym.

Przedmiot wsparcia w ramach Programu Patent Plus:

Koszty:

- badania stanu techniki w zakresie objętym treścią zgłoszenia wynalazku,
- analizy zasadności ekonomicznej objęcia wynalazku ochroną patentową
- opracowanie strategii komercjalizacji wynalazku,
- zgłoszenia wynalazku w procedurze międzynarodowej na podstawie Konwencji o udzielaniu patentów europejskich (**patent europejski**);
- zgłoszenia **wynalazku w trybie PCT**;
- zgłoszenia w procedurze krajowej do urzędu patentowego państwa innego niż Rzeczpospolita Polska, w którym zgłaszający (zgodnie z deklaracją) ubiega się o patent),
- koszty postępowania spornego.

W ramach Programu nie można będzie uzyskać wsparcia na pokrycie kosztów opłat urzędowych związanych ze zgłoszeniem wynalazku do Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej w celu uzyskania ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, gdyż relatywnie niskie koszty uzyskiwania ochrony patentowej na terenie RP nie uzasadniają interwencji publicznej. Wsparcie nie obejmuje również okresowych opłat ochronnych po udzieleniu patentu europejskiego lub międzynarodowego.

Określenie celu głównego i celów szczegółowych Programu

Główne cele Programu to:

- zwiększenie poziomu i jakości ochrony praw własności przemysłowej do wynalazków wytworzonych przez polskie organizacje badawcze (jednostki naukowe) lub współtworzonych przez polskie organizacje badawcze i przedsiębiorców,

Cele szczegółowe Programu:

- zwiększenie skuteczności patentowania przez polskie publiczne jednostki naukowe (rozumianej jako liczba zgłoszeń patentowych zakończonych przyznaniem patentu w stosunku do liczby zgłoszeń patentowych dofinansowanych w Programie),
- zwiększenie skali komercjalizacji wynalazków zgłaszanych do opatentowania (dofinansowanych w Programie),
- zintensyfikowanie ochrony patentowej wynalazków wspólnych (wytworzonych przez polską jednostkę naukową i przedsiębiorcę lub przez polską jednostkę naukową i podmiot zagraniczny).

Określenie sposobu interwencji, w tym szczegółowych warunków realizacji projektów w ramach programu Patent Plus

Odniesienie do zadań NCBR	Realizacja zadań określonych w art. 30 ust 1 pkt. 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju
Wnioskodawcy	<ul style="list-style-type: none">• Uczelnie w rozumieniu ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym,• Instytuty badawcze w rozumieniu ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych,• Instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk w rozumieniu ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk,• Mali i średni przedsiębiorcy (MŚP) w rozumieniu art. 1 załącznika I do rozporządzenia Komisji (WE) Nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r. uznającej niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu (ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń blokowych) (Dz. U. UE L 214 z 9.08.2008)

	<ul style="list-style-type: none"> Osoby fizyczne – jako współuprawnieni do wynalazków zgłaszanych przez uczelnie, instytuty badawcze lub małych i średnich przedsiębiorców
Nauki objęte interwencją	Wszystkie dziedziny nauki
Zakładany budżet Programu	40 mln PLN
Planowana liczba projektów w Programie	140
Maksymalna wartość dofinansowania Projektu	800 tys. PLN
Czas realizacji projektu	Maksymalnie 36 miesięcy
Rodzaje zadań (przedmiot wsparcia)	<p>I ETAP (obligatoryjny w każdym wniosku o dofinansowanie)</p> <ul style="list-style-type: none"> Analiza zasadności ekonomicznej objęcia wynalazku ochroną patentową Badanie stanu techniki w zakresie objętym treścią zgłoszenia wynalazku, Opracowanie strategii komercjalizacji wynalazku <p>II ETAP</p> <ul style="list-style-type: none"> Zgłoszenie wynalazku w procedurze międzynarodowej na podstawie Konwencji o udzielaniu patentów europejskich (patent europejski) Zgłoszenie wynalazku w trybie PCT (na podstawie Układu o współpracy patentowej sporządzonego w Waszyngtonie) Wejście w fazy krajowe państw, w których zgłaszający (zgodnie z deklaracją) ubiega się o patent

Instrumenty wsparcia	<p><u>Dla uczelni, instytutów badawczych, instytutów PAN i osób fizycznych</u> - dofinansowanie na realizację zadań projektu</p> <p><u>Dla mikro, -małego lub średniego będącego przedsiębiorcy</u> - pomoc publiczna na realizację zadań projektu, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none">• pomoc publiczna udzielana na usługi doradcze w zakresie innowacji obejmujące doradztwo w zakresie nabywania i ochrony praw własności intelektualnej oraz handlu tymi prawami, zgodnie z § 28 ust 1 i 2 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 28.10.2010 r. w sprawie warunków i trybu udzielania pomocy publicznej i pomocy de minimis za pośrednictwem Narodowego Centrum Badań i Rozwoju• pomoc publiczna udzielana na pokrycie kosztów bezpośrednio związanych z postępowaniami dotyczącymi uzyskania praw własności przemysłowej w zakresie objętym programem Patent Plus, zgodnie z § 29 i § 30 rozporządzenia MNiSW z dnia 28.10.2010 r. w sprawie warunków i trybu udzielania pomocy publicznej i pomocy de minimis za pośrednictwem Narodowego Centrum Badań i Rozwoju
Intensywność wsparcia	<p><u>Dla uczelni wyższych, instytutów badawczych, instytutów PAN i osób fizycznych</u> - Dofinansowanie do 90% kosztów kwalifikowalnych projektu</p> <p><u>Dla MŚP:</u> zgodnie z § 29 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 28.10.2010 r. w sprawie warunków i trybu udzielania pomocy publicznej i pomocy de minimis za pośrednictwem Narodowego Centrum Badań i Rozwoju</p>

Katalog kosztów kwalifikowalnych	<p><u>Do kosztów kwalifikowanych w ramach Programu zalicza się:</u></p> <ol style="list-style-type: none">1) Koszty związane z przygotowaniem zgłoszenia patentowego:<ul style="list-style-type: none">• koszty analiz zasadności ekonomicznej objęcia wynalazków ochroną patentową• koszty badania stanu techniki w zakresie objętym treścią zgłoszenia wynalazku,• koszty opracowania strategii komercjalizacji wynalazku;• koszty przygotowania zgłoszenia patentowego, w tym czynności wykonywane przez rzecznika patentowego,• koszty tłumaczenia zgłoszenia patentowego, w tym tłumaczenia przysięgłego;• koszty postępowania spornego.2) Opłaty urzędowe poniesione nie wcześniej niż 6 miesięcy przed złożeniem wniosku za zgłoszenie wynalazku, w regionalnych lub międzynarodowych urzędach ochrony własności przemysłowej, wnoszone bezpośrednio przez Wnioskodawcę lub za pośrednictwem uprawnionego zawodowego pełnomocnika.3) Opłaty za wejście w fazy krajowe państw, w których zgłaszający (zgodnie z deklaracją) ubiega się o patent.
----------------------------------	---

Ustalenie sposobu monitorowania i oceny stopnia osiągnięcia celu głównego

Monitorowanie osiągnięcia celu głównego i celów szczegółowych będzie prowadzone poprzez monitorowanie stopnia realizacji wartości wskaźników.

Wskaźniki monitorowania realizacji celów Programu Patent Plus

Lp.	Wskaźniki	Bazowa wartość wskaźnika	Docelowa wartość wskaźnika
Wskaźniki produktu (do osiągnięcia w okresie realizacji projektów w ramach programu)			
1	liczba zgłoszeń patentowych w EPO i w trybie PCT na wynalazki wytworzone w uczelniach, instytutach badawczych lub instytutach naukowych PAN (dofinansowanych w Programie)	0	280
2	liczba zgłoszeń patentowych w EPO i w trybie PCT na wynalazki wspólne - wytworzone w uczelniach lub instytutach badawczych lub instytutach naukowych PAN i w podmiotach zagranicznych (dofinansowanych w Programie)	0	50
3	liczba zgłoszeń patentowych w EPO i w trybie PCT na wynalazki wspólne - wytworzone w uczelniach lub instytutach badawczych lub instytutach naukowych PAN i w MŚP (dofinansowanych w Programie)	0	80
Wskaźniki rezultatu (do osiągnięcia w okresie 3 lat od zakończenia realizacji projektów w ramach programu)			
4	liczba patentów przyznanych w wyniku zgłoszeń patentowych w EPO i w trybie PCT (dofinansowanych w Programie)	0	140
Wskaźniki wpływu (do osiągnięcia w okresie 3 lat od zakończenia realizacji projektów w ramach programu)			
5	liczba umów sprzedaży praw do patentów, będących przedmiotem ochrony w wyniku zgłoszeń patentowych dofinansowanych w Programie	0	30
6	liczba licencji udzielonych na prawa do patentu lub licencji na patenty będące przedmiotem ochrony w wyniku zgłoszeń patentowych dofinansowanych w Programie	0	70
7	liczba praw do patentu lub patentów, będących przedmiotem ochrony w wyniku zgłoszeń patentowych dofinansowanych w	0	25

	Programie, wniesionych aportem do spółek komercjalizujących wynalazek będący przedmiotem ochrony		
--	--	--	--

Określenie ryzyk dla osiągnięcia celów

Podstawowe ryzyko nieosiągnięcia celów Programu Patent Plus związane jest z niestosowaniem w wystarczającym zakresie przez jednostki naukowe procedur ochrony własności przemysłowej – upublicznieniem wyników prac B+R przed zgłoszeniem wynalazku do ochrony patentowej.

Kolejne ryzyko nieosiągnięcia celów Programu wiąże się z opracowywaniem zgłoszeń patentowych w jednostkach naukowych w oderwaniu od konkretnej strategii komercjalizacji wynalazku, który ma być przedmiotem ochrony – w takiej sytuacji nie dokonuje się zazwyczaj wystarczającej analizy konkurencji i patentów oraz zgłoszeń patentowych konkurencji pod kątem określenia, jaka strategia komercjalizacji wynalazku byłaby realistyczna i najkorzystniejsza biznesowo. Takie postępowanie rodzi ryzyko tworzenia zgłoszeń patentowych, które ostatecznie nie zakończą się przyznaniem patentu lub zgłoszeń patentowych, które co prawda zakończą się przyznaniem patentu, lecz zastrzeżenia patentowe nie będą pozwalać na korzystne skomercjalizowanie wynalazku (np. z powodu zastrzeżeń patentowych konkurencji, które uczynią komercjalizację wynalazku z polskiej jednostki naukowej nieopłacalną).

Ryzyka subiektywne dla osiągnięcia celów Programu Patent plus (zależne od efektywności i skuteczności działań Centrum) związane są przede wszystkim z ewentualną wadliwą oceną projektów, w wyniku której dofinansowanie zostanie przyznane mało innowacyjnym rozwiązaniom. Dla minimalizacji tego ryzyka przewiduje się ocenę merytoryczną wniosków przez Zespół złożony ze specjalistów w zakresie komercjalizacji wynalazków w branżach, których będą dotyczyć wnioski o dofinansowanie projektów oraz ze specjalistów w zakresie ochrony własności przemysłowej.

Określenie harmonogramu realizacji Programu

Program będzie realizowany wg następującego harmonogramu:

- 2012-2013 – organizacja konkursów (przeprowadzenie naborów i rozstrzygnięcie);
- 2012-2017 – finansowanie i monitorowanie realizacji projektów;
- 2013 -2019 – monitoring wykorzystania wyników projektów.

W latach 2012-2013 planuje się dwa nabory wniosków rocznie (procedura konkursowa jednoetapowa).

Szczegółowy harmonogram realizacji Programu przedstawiono poniżej.

2012 – I konkurs	
Lipiec	otwarcie I naboru wniosków
Wrzesień	zakończenie naboru wniosków
Wrzesień	ocena formalna
Październik	ocena merytoryczna, ogłoszenie wyników I konkursu
Listopad	podpisanie umów, rozpoczęcie finansowania projektów
2012/2013 – II konkurs	
Listopad 2012	otwarcie II naboru wniosków
Grudzień 2012	zakończenie naboru wniosków
Grudzień 2012	ocena formalna
Styczeń 2013	ocena merytoryczna, ogłoszenie wyników I konkursu
Luty 2013	podpisanie umów, rozpoczęcie finansowania projektów
2013 r (konkurs III i IV)	nabory wniosków, ocena formalna i merytoryczna, ogłoszenie wyników – analogicznie jak w roku 2012, wg szczegółowego harmonogramu, który zostanie ustalony na 2013 r,
2014-2019	Finansowanie i monitorowanie projektów
	Monitorowanie realizacji wskaźników programu
	Ewaluacja programu

Ustalanie planu finansowego w tym źródeł finansowania Programu

Program Patent Plus będzie finansowany ze środków dotacji celowej Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego na realizację zadań Narodowego Centrum Badań i Rozwoju.

Kwota środków finansowych przeznaczonych na Program Patent Plus przez NCBR wyniesie 40 mln zł. (udział środków publicznych z budżetu nauki przyznanych przez Centrum na realizację projektów w ramach Programu). Kwota ta będzie stanowić ok. 80% kosztów realizacji projektów, pozostałe ok. 20% będą stanowiły środki pochodzące od Wnioskodawców, w tym w przypadku przedsiębiorców – środki prywatne. Zakłada się, że całkowity budżet programu będzie wynosił ok. 50 mln zł.

W zależności od wyników konkursów w 2012 r., na podstawie prowadzonej na bieżąco analizy zainteresowania potencjalnych beneficjentów Programem, zakłada się możliwość zmian budżetu.

Szczegółowy system realizacji i zarządzania programem

System realizacji Programu będzie się opierał na zasadach i procedurach NCBR należących do systemu kontroli zarządczej.

Nadzór na realizacją programu będzie sprawował Dyrektor NCBR lub osoba przez niego upoważniona.

Prace przygotowawcze do wdrożenia programu w zakresie opracowania dokumentacji konkursowej będą realizowane przez Dział Zarządzania Programami.

Zarządzanie wdrażaniem Programu w zakresie przeprowadzania naboru wniosków, przygotowania umów oraz monitorowania realizacji projektów będzie powierzone Kierownikowi Działu Zarządzania Programami.

Ocena merytoryczna wniosków - każdy z wniosków spełniających kryteria formalne będzie oceniany przez Zespół ekspertów złożony ze specjalistów w zakresie komercjalizacji wynalazków w branżach, których będą dotyczyć wnioski o dofinansowanie projektów oraz ze specjalistów w zakresie ochrony własności przemysłowej.

Dofinansowanie na realizację projektów będzie przekazywane na podstawie umów.

Ewaluacja Programu będzie prowadzona w trakcie jego realizacji i w okresie do 3 lat od zakończeniu finansowania projektów.